

MINISTERSTVO VNITRA
Poradní sbor ministra vnitra
ke správnímu řádu

Závěr č. 78

ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 22. 6. 2009

Ustanovení opatrovníka účastníkovi řízení ve věci zrušení údaje o místu trvalého pobytu

Osoba neznámého pobytu je v řízení ve věci zrušení údaje o místu trvalého pobytu podle § 12 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů, účastníkem řízení dle § 27 odst. 1 správního řádu.

Odůvodnění:

Poradní sbor se zabýval otázkou ustanovení opatrovníka účastníkovi řízení ve věci zrušení údaje o místu trvalého pobytu podle § 12 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, v případě neznámého pobytu účastníka řízení.

Dle § 32 odst. 2 písm. d) správního řádu platí, že správní orgán ustanoví opatrovníka osobám neznámého pobytu. Toto však dle § 32 odst. 3 správního řádu neplatí, pokud danému účastníku správního řízení nemá být v řízení uložena povinnost či odňato právo, tj. nejedná-li se o účastníka řízení dle § 27 odst. 1 správního řádu.

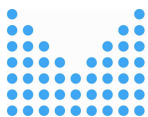
K problematice ustanovování opatrovníka osobě neznámého pobytu, které je rušen údaj o trvalém pobytu, nelze vzhledem k rozmanitosti jednotlivých případů zaujmout obecné stanovisko. Zákon o evidenci obyvatel nezakazuje pobyt a pohyb osob mimo místa, jejichž adresa je označena termínem „trvalý pobyt“. Nedochozí tedy k omezení základního práva svobody pohybu a pobytu, tudíž zrušení údaje o místu trvalého pobytu občanovi ve skutečnosti nijak nebrání realizovat toto právo v souladu

s Listinou základních práv a svobod. Dále se lze domnívat, že rozhodnutí o zrušení údaje o místu trvalého pobytu občanovi naplňuje pouze evidenční funkci formální změny místa trvalého pobytu v evidenci obyvatel.

Při řešení výše uvedeného dotazu je třeba odpovědět na otázku, zda osobou neznámého pobytu je osoba neznámého trvalého pobytu nebo osoba neznámého skutečného pobytu. Osoba neznámého pobytu je termín, který se užívá pro účely doručování. Jedná se o osobu, u níž správní orgán ani z evidence obyvatel ani z jiných zdrojů nezjistí, kde se daná osoba zdržuje. O neznámý pobyt určité osoby nejde podle ustálené soudní praxe i judikatury Ústavního soudu ČR tam, kde je daná osoba nepřítomna pouze po určitou omezenou kratší dobu, a to i tehdy, pokud během této omezené doby není adresa takové osoby přesně známa. Správní orgán je vždy povinen ověřit si místo trvalého pobytu osoby v evidenci obyvatel a prokázat údaje o skutečném pobytu, a to např. dotazem na poštovní doručovatelku, které může být z doručovací praxe v obvodě známo, zda se adresát v místě trvalého pobytu trvale zdržuje či nikoliv, popř. i dotazem na toho, kdo v domě bydlí a mohl by podat podrobnější informace. Zjištění Policie ČR či obecní policie, že stěžovatel se na uvedené adrese nezdržuje, má pouze obecnou povahu a pro prokázání pobytu je nedostatečné.¹ Dle § 20 odst. 1 správního řádu platí, že fyzické osobě lze doručit, kdekoli bude zastížena (bude-li tímto způsobem doručeno, platí, že se v tu chvíli nejedná o osobu neznámého pobytu). V podstatě by neměla nastat situace, kdy daný občan nebude mít adresu trvalého pobytu, protože v okamžiku, kdy je občanovi zrušeno místo trvalého pobytu, stává se jeho místem trvalého pobytu ohlašovna. Zároveň je třeba říci, že ohlašovna je v takovém případě spíše trvalým místem pobytu administrativním, neboť ve skutečnosti nemůže funkci místa trvalého pobytu dostatečně plnit. V takovém případě musí účastník na požádání orgánů, u nichž vede nějaké řízení o žádosti, sdělit adresu pro doručování. Z výše uvedeného lze dovodit, že osobou neznámého pobytu je třeba rozumět osobu neznámého skutečného pobytu.

¹ Viz. Horzinková, E., Novotný, V.: Správní právo procesní. 2. aktualizované vydání. Leges. 2008.

Dále je třeba odpovědět na otázku, zda daná osoba, která je osobou neznámého pobytu je v řízení ve věci zrušení údaje o místu trvalého pobytu podle § 12 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, účastníkem řízení dle § 27 odst. 1 správního řádu, tedy účastníkem řízení, jemuž má být v řízení uložena povinnost či odňato právo. K tomuto se zásadním způsobem vyjádřil ve svém usnesení č. j. 2 As 64/2005-108 ze dne 6. 2. 2007 Nejvyšší správní soud. Plně se ztotožňujeme s názorem Nejvyššího správního soudu v tom smyslu, že zrušení místa trvalého pobytu může do práv účastníka řízení ve věci zrušení údaje o místu trvalého pobytu zasáhnout, a to v mnoha případech vyplývajících z různých zákonů. Občan může mít trvalý pobyt pouze na jednom místě. S tím, kde je evidováno místo trvalého pobytu občana, je spojena řada důsledků, a to nejen pro něho, nýbrž i pro vlastníka objektu, v němž je místo trvalého pobytu evidováno. Pro představu uvádíme některé případy, kdy z právních předpisů vyplývají práva a povinnosti subjektů: 1. podle zákona o státní sociální podpoře je na místo trvalého pobytu vázán nárok na příspěvek na bydlení vlastníka nebo nájemce bytu, 2. podle zákona o volbách do zastupitelstev obcí má právo volit do zastupitelstva obce ten volič, který je v den voleb přihlášen k trvalému pobytu v této obci, 3. podle zákona o občanských průkazech je občan povinen požádat o vydání nového občanského průkazu do 10 dnů ode dne, kdy došlo ke změně místa trvalého pobytu nebo kdy nabylo právní moci rozhodnutí o zrušení údaje o jeho místě trvalého pobytu z moci úřední, apod. Z uvedeného je tedy zřejmé, že ve věci zrušení údaje o místu trvalého pobytu podle § 12 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, může dojít a dochází k zásahům do veřejných subjektivních práv účastníka.

Je-li tedy osobou neznámého pobytu obecně osoba neznámého skutečného pobytu, a je-li v daném řízení účastník řízení účastníkem dle § 27 odst. 1 správního řádu, potom platí, že v daném řízení má správní orgán ustanovit účastníku řízení opatrovníka. Zároveň však dle § 25 odst. 1 správního řádu platí, že osobám neznámého pobytu se doručuje veřejnou vyhláškou. Podle § 34 odst. 2 správního řádu se písemnosti doručují pouze zástupci (příčemž podle § 31 správního řádu je zástupcem účastníka mimo jiné i opatrovník), a to s výjimkou případů, kdy má zastoupený něco v řízení osobně vykonat. Doručení zastoupenému nemá účinky pro běh lhůt, nestanoví-li zákon jinak. Z uvedeného

Lze dovodit, že bude-li v řízení ustanoven osobám neznámého pobytu opatrovník, správní orgán bude doručovat ve smyslu § 34 odst. 2 správního řádu tomuto opatrovníkovi. Vzhledem k samostatné povaze § 25 odst. 1 správního řádu bude nutné doručovat písemnosti účastníkovi řízení i veřejnou vyhláškou. Ovšem s ohledem na dikci ustanovení § 34 odst. 2 správního řádu nebude mít doručení veřejnou vyhláškou účinky pro běh lhůt, nýbrž bude mít pouze pořádkový charakter. Výjimkou z uvedeného pravidla bude doručení oznámení o zahájení řízení podle § 46 odst. 1 správního řádu a oznámení usnesení o ustanovení opatrovníka, kde přímo ze zákona vyplývá, že tyto písemnosti je nutné doručit přímo účastníkovi řízení (v okamžiku učinění těchto úkonů ještě není zastoupen). Tyto písemnosti budou doručovány veřejnou vyhláškou s účinky oznámení účastníkovi řízení.²

² Viz. Závěr č. 28 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 6. 3. 2006 (vztah ustanovení § 32 odst. 3 a § 25 správního řádu).